

Lieta C-321/22**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2022. gada 5. maijs

Iesniedzējtiesa:

Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie (Polija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 22. februāris

Prasītājas un atbildētājas pretprasības tiesvedībā:

ZL

KU

KM

Atbildētāja un prasītāja pretprasības tiesvedībā:

Provident Polska S.A.

Pamatlietas priekšmets

ZL, KU un KM celto prasību priekšmets būtībā ir viņu noslēgto aizdevuma līgumu atzīšana par spēkā neesošiem vai, pakārtoti, par tādu, kas nerada tiesiskas sekas, daļā par kredīta izmaksām, kas nav saistītas ar procentiem, proti, par komisijas maksu un maksu par elastīgu atmaksas grafiku vai sagatavošanas maksu.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Pirmkārt, iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts pieļauj atzīt par negodīgiem tādus līguma noteikumus, kuros ir noteikts pārdevējam vai piegādātājam maksājamo maksu vai komisijas maksas apmērs, tikai tādēļ, ka šīs maksas ir acīmredzami pārmērīgas. Otrkārt, iesniedzējtiesa uzskata, ka ir jānosaka, vai Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkts un efektivitātes

princips nepieļauj valsts tiesību normu (Civilprocesa kodeksa 189. pantu) un valsts tiesu judikatūru, saskaņā ar kuru intereses celt prasību neesamība izslēdz iespēju celt prasību par fakta konstatēšanu. Treškārt, iesniedzējtiesa cita starpā šaubās, tostarp Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta kontekstā, vai gadījumā, ja tiek atzīts, ka aizdevuma līgumu noteikumi, kuros ir paredzēts, ka šajos līgumos noteikto aizdevuma maksājumu atmaksa var tikt veikta tikai skaidrā naudā ar aizdevēja darbinieka starpniecību aizņēmēja dzīvesvietā, ir negodīgi līguma noteikumi, aizdevuma līgumu var turpināt pildīt, vai arī tas ir uzskatāms par spēkā neesošu.

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj par negodīgu atzīt tādu līguma noteikumu, kurā ir noteikta pārdevēja vai piegādātāja maksa vai komisijas maksa, kas ir acīmredzami nesamērīga ar tā piedāvāto pakalpojumu?
2. Vai Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 7. panta 1. punkts, kā arī efektivitātes princips ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir valsts tiesību normas vai šo valsts tiesību normu interpretācija tiesā, saskaņā ar kuru priekšnoteikums, lai apmierinātu patērētāja prasību pret pārdevēju vai piegādātāju par līguma vai tā daļas, kurā ir ietverti negodīgi līguma noteikumi, atzīšanu par spēkā neesošu vai tādu, kas nerada tiesiskas sekas, ir patērētāja intereses celt prasību esamība.
3. Vai Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkts, kā arī efektivitātes, samērīguma un tiesiskās drošības principi ir jāinterpretē tādējādi, ka tie ļauj atzīt, ka aizdevuma līgums, kura vienīgais noteikums par aizdevuma atmaksas veidu tika atzīts par negodīgu, nevar pastāvēt pēc šī noteikuma svītrotāšanas un tātad nav spēkā?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

- 1 Līguma par Eiropas Savienības darbību 169. panta 1. punkts.
- 2 Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 38. pants.
- 3 Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 4., 21., 24. apsvērumi; 3. panta 1. punkts; 6. panta 1. punkts; 7. panta 1. punkts.

Atbilstošās valsts tiesību normas

- 4 1997. gada 2. aprīļa Polijas Republikas Konstitūcijas 76. pants.
- 5 *Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny* [1964. gada 23. aprīļa Civilkodeksa] (turpmāk tekstā – “Civilkodekss”) 5. pants, 22.¹ pants, 43.¹ pants, 58. panta 1.–3. punkts, 65. panta 1. punkts, 353.¹ pants, 359. pants, 385.¹ pants, 385.² pants, 405. pants, 410. pants un 720. panta 1. punkts.
- 6 *Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego* [1964. gada 17. novembra Civilprocesa kodeksa] (turpmāk tekstā – “CPK”) 189. pants, 316. panta 1. punkts, 363. panta 1. punkts, 365. panta 1. punkts.
- 7 *Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. kredycie konsumenckim* [2011. gada 12. maija Patēriņa kredītu likuma] (turpmāk tekstā – “Patēriņa kredītu likums”) 3. panta 1. punkts, 3. panta 2. punkta 1. apakšpunkts, 4. panta 1. punkta 1. apakšpunkts, 5. panta 6.–8. punkts, 30. panta 1. punkts, 36.a panta 2. punkts.
- 8 *Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z 7 stycznia 2016 r. w sprawie wysokości odsetek ustawowych* [Tieslietu ministra 2016. gada 7. janvāra paziņojums par likumisko procentu apmēru].

Īss fakti un tiesvedības kopsavilkums

- 9 ZL ar *Provident Polska S.A.* (turpmāk tekstā – “Provident”) 2019. gada 11. septembrī noslēdza naudas aizdevuma līgumu “Skaidrās naudas nedēļas aizdevums” uz 90 nedēļu laikposmu. Detalizētajos līguma noteikumos cita starpā tika paredzēts, ka klientam skaidrā naudā izmaksājamā summa un kopējā aizdevuma summa ir 8 100 PLN (A1 un A poz.), komisijas maksa par aizdevuma piešķiršanu ir 4 050 PLN (B poz.), sagatavošanas maksa ir 40 PLN (C poz.), maksa par elastīgu atmaksas grafiku ir 2 066 PLN (D poz.), gada procentu likme ir 10 % (E poz.), kopējā procentu summa ir 1 275,73 PLN (E poz.), aizdevuma bruto summa ir 14 256 PLN (F poz.), kopējās aizdevuma izmaksas ir 7 431,73 PLN (G poz.), kopējā summa, kas jāmaksā patērētājam, ir 15 531,73 PLN (H poz.), faktiskā gada procentu likme ir 132,53 % (I poz.).
- 10 Aizdevuma līgumā bija iekļauta arī vispārīgā daļa, proti, *Provident* izmantotais standarta līgums, saskaņā ar kuru kopējā aizdevuma summa (A poz.) ir visu to naudas līdzekļu kopsumma, ko aizdevējs saskaņā ar līgumu nodod klientam, neietverot to aizdevuma bruto summas daļu, kura tika piešķirta klientam, lai segtu aizdevuma izmaksas, ko aizdevējs nodod klientam saskaņā ar līgumu, proti, izmaksas, kas pienākas no klienta līguma noslēgšanas brīdī – komisijas maksa par aizdevuma piešķiršanu, sagatavošanas maksa un maksa par elastīgu atmaksas grafiku, tās atskaitot no aizdevuma bruto summas.
- 11 Aizdevuma bruto summa (F poz.) saskaņā ar šo līguma vispārīgo daļu bija aizdevuma kopējā summa, kas klientam tika piešķirta saskaņā ar līgumu, ieskaitot

kopējo aizdevuma summu un to aizdevuma daļu, kas tika piešķirta, lai segtu aizdevuma izmaksas, proti, tās izmaksas, kas pienākas no klienta līguma noslēgšanas brīdī, komisijas maksu par aizdevuma piešķiršanu, sagatavošanas maksu un maksu par elastīgu atmaksas grafiku, tās atskaitot no aizdevuma bruto summas. Aizdevuma bruto summa ir vienāda ar kopējās aizdevuma summas (A poz.) un B, C un D pozīcijā norādīto maksu kopsummu.

- 12 Vēl aizdevuma kopējās izmaksās (G poz.) ietvēra visas izmaksas, kas klientam bija jāmaksā saistībā ar aizdevuma līgumu, it īpaši: a) procenti, nodevas un komisijas maksas, b) papildu pakalpojumu izmaksas gadījumā, ja to samaksa ir nepieciešama, lai saņemtu aizdevumu vai saņemtu to ar piedāvātajiem nosacījumiem. Kopējā summa, kas jāmaksā patērētājam (H poz.), ir kopējo aizdevuma izmaksu summa un kopējās aizdevuma summas kopsumma. Aizdevējam maksājami procenti tiek aprēķināti, pamatojoties uz aizdevuma bruto summu (F poz.).
- 13 “Skaidrās naudas nedēļas aizdevuma” gadījumā klients apņēms to atmaksāt tikai skaidrā naudā ar konsultanta starpniecību konsultanta iknedēļas vizīšu laikā klienta dzīvesvietā Polijas Republikas teritorijā.
- 14 Savukārt “Elastīgs atmaksas grafiks” ir atbilstoši līgumam sniegtā pakalpojumu pakete, kura ļauj pārvaldīt aizdevumu, un tā sastāv no periodiska atmaksas pārtraukuma un atmaksas pienākuma atcelšanas garantijas. Par Elastīgajā atmaksas grafikā ietilpstošajiem pakalpojumiem aizdevējs saņem atlīdzību, t.i., maksu par Elastīgu atmaksas grafiku (D poz.). Skaidrās naudas nedēļas aizdevuma gadījumā “Periodisks atmaksas pārtraukums” nozīmē aizdevēja pakalpojumu, kas ļauj atlikt 1 līdz 4 ikmēneša maksājumu termiņu attiecībā pret līgumā noteikto sākotnējo grafiku, nenorādot iemeslu. Savukārt “Atmaksas pienākuma atcelšanas garantija” ietver līguma noteikumu, saskaņā ar kuru gadījumā, ja līguma darbības laikā ir iestājusies klienta nāve, kreditors atbrīvo klientu no jebkādam līgumā noteiktajām saistībām, kas vēl nav samaksātas klienta nāves dienā.
- 15 Aizdevuma līgumos, ko noslēdza KU un *Provident*, kā arī KM un *IPF Polska sp. z o.o.* (*Provident* tiesību priekštece), bija ietverti nosacījumi, kas ir līdzīgi 9.–14. punktā aprakstītajiem.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 16 Prasītājas prasību pamato ar to, ka aizdevuma līguma noteikumi par komisijas maksu un nodevu par elastīgu atmaksas grafiku vai sagatavošanas maksu ir negodīgi noteikumi (nepieļaujami līguma noteikumi) to pārmērīga apmēra dēļ. ZL un KU būtībā apgalvo, ka atbildētāja var gūt ienākumus no aizdevuma piešķiršanas, bet tiem ir jāierobežojas ar procentiem un sagatavošanas maksu saprātīgā apmērā, proti, 40 PLN. Tas, ka prasītājam ir jāsedz papildu izdevumi 75,5 % apmērā (vai 92,07 % apmērā – KM gadījumā) no prasītājam nodotās summas ir rīcība, kuras mērķis ir nodrošināt maksimālu peļņu atbildētājam, un līdz ar to patērētājam ir noteiktas pārmērīgas un nesamērīgas ar aizdevuma saņemšanu

saistītās izmaksas attiecībā pret pašu summu, ko tas saņem saistībā ar līguma noslēgšanu. Tik augsta komisijas maksa esot pretrunā vispārpieņemtiem morāles principiem, līguma izpildījumu līdzvērtīgumam, godīgai tirdzniecībai un tāda pārdevēja vai piegādātāja parastajai peļņai, kurš veic godprātīgu uzņēmējdarbību. Tas arī neattaisno veiktās uzņēmējdarbības risku.

Īss līguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma izklāsts

- 17 **Pirmais prejudiciālais jautājums** attiecas uz Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkta interpretāciju. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesas kompetence attiecas uz to kritēriju interpretāciju, kurus valsts tiesa var piemērot vai kas tai ir jāpiemēro, izvērtējot līguma noteikumu attiecībā pret šīs direktīvas normām, it īpaši, izvērtējot noteikuma iespējamo negodīgumu minētās direktīvas 3. panta 1. punkta izpratnē, precizējot, ka šai tiesai ir jālemj par konkrētā līguma noteikuma konkrēto kvalifikāciju atkarībā no konkrētās lietas apstākļiem. No tā izriet, ka Tiesai tikai jāsniedz iesniedzējtiesai norādes, kas šai pēdējai ir jāņem vērā, lai novērtētu attiecīgā noteikuma negodīgo raksturu ¹.
- 18 Tiesa vairākkārt arī ir norādījusi, ka, lai noskaidrotu, vai līguma noteikums – pretēji godprātības prasībai un par sliktu patērētājam – nerada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, valsts tiesai ir jāpārbauda, vai pārdevējs vai piegādātājs, izturoties pret patērētāju godīgi un taisnīgi, būtu varējis pamatoti sagaidīt, ka patērētājs pēc atsevišķas apspriešanās piekritīs šādam līguma noteikumam ².
- 19 Turklāt Tiesa ir nospriedusi, ka tas, vai kāds līguma noteikums rada “ievērojamu nelīdzsvarotību” pušu tiesībās un pienākumos, kuri izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam, ir nosakāms, ņemot vērā tiesību normas, kas atbilstoši valsts tiesībām būtu piemērojamas, ja starp pusēm nebūtu attiecīgas vienošanās. Veicot šādu salīdzinošu analīzi, valsts tiesa varēs izvērtēt, vai un attiecīgā gadījumā – kādā mērā patērētājam, piemērojot līgumu, tiek radīts neizdevīgāks tiesiskais stāvoklis salīdzinājumā ar spēkā esošajos valsts tiesību aktos

¹ Spriedumi: 2010. gada 9. novembris, C-137/08, *VB Pénzügyi Lízing*, 44. punkts; 2013. gada 14. marts, C-415/11, *Aziz*, 66. punkts; 2013. gada 21. marts, C-92/11, *RWE Vertrieb*, 48. punkts; 2014. gada 16. janvāris, C-226/12, *Constructora Principado*, 20. punkts; rīkojums, 2014. gada 3. aprīlis, C-342/13, *Sebestyén*, 25. punkts; spriedumi: 2014. gada 10. septembris, C-34/13, *Kušionová*, 73. punkts; 2019. gada 3. oktobris, C-621/17, *Kiss* un *CIB Bank*, 47. punkts; 2021. gada 27. janvāris, C-229/19 un C-289/19, *Dexia Nederland*, 45. punkts; 2021. gada 10. jūnijs, C-609/19, *BNP Paribas Personal Finance*, 60. punkts; 2021. gada 10. jūnijs, no C-776/19 līdz C-782/19, *BNP Paribas Personal Finance*, 92. punkts.

² Spriedums, 2013. gada 14. marts, C-415/11, *Aziz*, 69. punkts; rīkojumi: 2014. gada 21. marts, C-537/12, *Banco Popular Español*, 66. punkts; 2014. gada 3. aprīlis, C-342/13, *Sebestyén*, 28. punkts; spriedumi: 2019. gada 3. oktobris, C-621/17, *Kiss* un *CIB Bank*, 50. punkts; 2019. gada 7. novembris, C-419/18 un C-483/18, *Profi Credit Polska*, 55. punkts; 2020. gada 3. septembris, C-84/19, C-222/19 un C-252/19, *Profi Credit Polska*, 93. punkts; 2021. gada 10. jūnijs, C-609/19, *BNP Paribas Personal Finance*, 66. punkts; 2021. gada 10. jūnijs, no C-776/19 līdz C-782/19, *BNP Paribas Personal Finance*, 97. punkts.

paredzētajiem noteikumiem. Tāpat tālab būtu jāizvērtē arī tiesiskais stāvoklis, kādā attiecīgais patērētājs atrodas, ņemot vērā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētos līdzekļus, kas ir tā rīcībā, lai izbeigtu negodīgo noteikumu piemērošanu³.

- 20 Visbeidzot Tiesa ir skaidrojusi, ka ievērojama nelīdzsvarotība var izrietēt no pietiekami būtiska juridiskās situācijas aizskāruma, kurā patērētājs kā attiecīgā līguma puse tiek nostādīts atbilstīgi piemērojamajām valsts tiesību normām, vai tas būtu tam saskaņā ar šīm normām no šī līguma izrietošo tiesību satura ierobežojuma formā vai kā to īstenošanas šķērslis, vai arī kā valsts tiesību normas neparedzēta papildu pienākuma uzlikšana viņam⁴.
- 21 Šī prejudiciālā jautājuma mērķis ir noskaidrot, vai, lai līguma noteikumu varētu atzīt par negodīgu, pietiek ar to, ka tiek atzīts, ka ar to patērētājam tiek uzlikts pienākums veikt maksājumu, kura apmērs ir acīmredzami pārmērīgs attiecībā pret pārdevēja vai piegādātāja sniegto pakalpojumu. Iesniedzējtiesa uzskata, ka līdzšinējās Tiesas judikatūras analīze nesniedz viennozīmīgu atbildi uz šo jautājumu.
- 22 2020. gada 26. marta spriedumā Tiesa ir norādījusi, ka “Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 1. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka no šīs direktīvas piemērošanas jomas nav izslēgts līguma noteikums, kurā kredīta izmaksas bez procentiem ir noteiktas, ievērojot valsts tiesību normā paredzēto maksimālo apmēru, ne vienmēr ņemot vērā faktiskās izmaksas”⁵.
- 23 Minētā doma tika izvērsta Tiesas 2020. gada 3. septembra spriedumā, kurā tā norādīja, ka ar procentiem nesaisītās kredīta kopējās izmaksas patērētājam, kuru maksimālais apmērs ir noteikts valsts tiesību normās, tomēr var radīt būtisku nelīdzsvarotību Tiesas judikatūras izpratnē, pat ja tās tiktu noteiktas zemāk par šo maksimālo apmēru, ja par tām sniegtie pakalpojumi nav saprātīgi saistāmi ar sniegumu, kurš veikts kredītlīguma noslēgšanas vai pārvaldības ietvaros, vai ja patērētājam uzliktās summas par aizdevuma piešķiršanu un pārvaldību ir skaidri nesamērīgas ar aizdevuma summu. Papildus minētajam iesniedzējtiesai šajā ziņā ir jāņem vērā citu līguma noteikumu iedarbība, lai noteiktu, vai minētie noteikumi rada ievērojamu nelīdzsvarotību par sliktu aizņēmējam. Šādos apstākļos, ņemot vērā no Direktīvas 93/13 5. panta izrietošo pārskatāmības prasību, nevar uzskatīt,

³ Spriedumi: 2013. gada 14. marts, C-415/11, *Aziz*, 68. punkts; rīkojumi: 2014. gada 21. marts, C-537/12, *Banco Popular Español*, 65. punkts; 2014. gada 3. aprīlis, C-342/13, *Sebestyén*, 27. punkts; spriedums, 2021. gada 27. janvāris, C-229/19 un C-289/19, *Dexia Nederland*, 48. punkts.

⁴ Spriedumi: 2014. gada 16. janvāris, C-226/12, *Constructora Principado*, 21., 23. punkts; 2019. gada 3. oktobris, C-621/17, *Kiss* un *CIB Bank*, 51. punkts; 2020. gada 3. septembris, C-84/19, C-222/19 un C-252/19, *Profi Credit Polska*, 92. punkts; 2021. gada 27. janvāris, C-229/19 un C-289/19, *Dexia Nederland*, 49. punkts.

⁵ Spriedums, 2020. gada 26. marts, C-779/18, *Mikrokasa*, 58. punkts.

ka komersants, pārskatāmi izturoties pret patērētāju, varēja saprātīgi sagaidīt, ka viņš pieņemt šādu noteikumu, ja tas tiktu apspriests. No iepriekš izklāstītā izriet, ka Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka līguma noteikums par kredīta kopējām izmaksām, kas nav saistītas ar procentiem, kurā šīs izmaksas noteiktas augstākas par likumā paredzēto maksimālo apmēru un ar kuru uz patērētāju pārliet aizdevēja saimnieciskās darbības izmaksas, var radīt būtisku nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma un kas ir par sliktu patērētājam, ja ar to patērētājam tiek uzlikti nesamērīgi izdevumi salīdzinājumā ar sniegtiem uz saņemtajām aizdevuma summām, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai ⁶.

- 24 Turklāt 2020. gada 16. jūlija spriedumā Tiesa nosprieda, ka starp patērētāju un finanšu iestādi noslēgta aizdevuma līguma noteikums, ar kuru patērētājam ir uzlikts pienākums maksāt komisijas maksu par kredīta piešķiršanu, var radīt ievērojamu nelīdzsvarotību no līguma izrietošajās pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam, neievērojot labas ticības prasību, ja finanšu iestāde nepierāda, ka šī komisijas maksa atbilst faktiski sniegtiem pakalpojumiem un tās veiktām izmaksām, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai ⁷.
- 25 Savukārt 2015. gada 26. februāra spriedumā Tiesa atzina, ka par negodīgiem Direktīvas 93/13 izpratnē ir jāuzskata noteikumi, kuros ir paredzēta ievērojama apmēra komisijas maksa, kuras mērķis ir nodrošināt aizdevuma atmaksu, kaut gan tiek apgalvots, ka šo risku jau garantē ar hipotēku un ka banka apmaiņā pret šo komisijas maksu faktiski nesniedz patērētājam nekāda veida pakalpojumu ⁸.
- 26 Šķiet, ka no šiem spriedumiem izriet, ka Tiesa pieļauj iespēju par negodīgiem atzīt tādus aizdevuma vai kredīta līguma noteikumus, kuros ir noteikts komisijas maksas vai maksas apmērs, ja šis apmērs ir acīmredzami pārmērīgs vai ja patērētājs apmaiņā pret to nesāņem nekādus faktiskus pakalpojumus. Tomēr, izvērtējot dažus citus Tiesas spriedumus, šķiet, ir jāizdara atšķirīgi secinājumi.
- 27 Proti, 2014. gada 16. aprīļa spriedumā Tiesa norādīja, ka, lai konstatētu "ievērojamu nelīdzsvarotību", nav noteikti nepieciešams, lai izmaksām, kuras ir uzliktas patērētājam ar līguma noteikumu, attiecībā uz viņu būtu būtiska ekonomiska ietekme, ņemot vērā attiecīgā darījuma summu ⁹, un jautājums, vai ievērojama nelīdzsvarotība pastāv, neaprobežojas ar kvantitatīvu ekonomisku vērtējumu, kas balstīts uz darījuma, par ko ir līgums, kopējās summas, no vienas

⁶ Spriedums, 2020. gada 3. septembris, C-84/19, *Profi Credit Polska*, 95.–97. punkts.

⁷ Spriedums, 2020. gada 16. jūlijs, C-224/19 un C-259/19, *Caixabank*, 79. punkts.

⁸ Tiesas spriedums, 2015. gada 26. februāris, C-143/13, *Matei*, 70. un 71. punkts.

⁹ Spriedums, 2014. gada 16. janvāris, C-226/12, *Constructora Principado*, 31. punkts.

- pusēs, un izmaksu, kas noteiktas patērētājam ar šo noteikumu, no otras puses, salīdzinājumu ¹⁰.
- 28 Tāpat 2021. gada 18. novembra spriedumā Tiesa norādīja, ka pārbaude, vai pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, nepastāv ievērojama nelīdzsvarotība par sliktu patērētājam, neaprobežojas ar kvantitatīvu ekonomisku vērtējumu, kas balstīts uz darījuma, kas ir līguma priekšmets, kopējās summas, no vienas puses, un izmaksu, kas patērētājam saskaņā ar šo noteikumu jāveic, no otras puses, salīdzinājumu ¹¹.
- 29 Savukārt 2019. gada 3. oktobra spriedumā Tiesa atzina, ka Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkts un 5. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka prasība, saskaņā ar kuru līguma noteikumam ir jābūt formulētam vienkāršā, skaidri saprotamā valodā, nenozīmē, ka pamatlietā aplūkotojos aizdevuma līgumā ar patērētāju ietvertajos noteikumos, kuri nav tikuši atsevišķi apspriesti un kuros ir precīzi noteikts patērētājam sedzamās pārvaldības izmaksas un komisijas maksas par aizdevuma izsniegšanu apmērs, aprēķināšanas metode un to iekasēšanas termiņš, ir jāatspoguļo arī visi pakalpojumi, par kuru sniegšanu tiek iekasētas attiecīgās summas ¹². Šis secinājums ir īpaši svarīgs, ja papildus tiek ņemta vērā tajā pašā spriedumā paustā nostāja, ka Direktīvas 93/13 5. pantā prasītais līguma noteikuma pārskatāmais raksturs ir viens no elementiem, kurš jāņem vērā, novērtējot šī noteikuma negodīgumu, kas valsts tiesai ir jāveic saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta 1. punktu. Šī vērtējuma ietvaros minētajai tiesai ir jāizvērtē, ņemot vērā visus lietas apstākļus, pirmkārt, vai, iespējams, nav tikusi ievērota godprātības prasība un, otrkārt, vai par sliktu patērētājam nepastāv varbūtēja ievērojama nelīdzsvarotība šīs pēdējās minētās tiesību normas izpratnē ¹³. No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem Tiesa ir secinājusi, ka Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāds līguma noteikums kā pamatlietā aplūkotais, kas attiecas uz aizdevuma līguma pārvaldības izmaksām un kas neļauj nepārprotami identificēt konkrētus pakalpojumus, kuri tiek sniegti kā pretizpildījums, principā nerada tādu ievērojamu nelīdzsvarotību no līguma izrietošajās pušu tiesībās un pienākumos, kas ir pretēja godprātības prasībai un kaitē patērētājam ¹⁴.
- 30 Iesniedzējtiesa uzskata, ka ir saprotams, ka aizdevējas sabiedrības veic saimniecisku darbību, tādēļ to galvenais mērķis ir gūt peļņu. Šāda veida pārdevējam vai piegādātājam ir ne tikai jāsedz dažādi izdevumi, kas saistīti ar tā uzņēmuma darbību (personāla izmaksas, telpu noma, nodokļi, kancelejas

¹⁰ Spriedums, 2014. gada 16. janvāris, C-226/12, *Constructora Principado*, 22. punkts.

¹¹ Spriedums, 2021. gada 18. novembris, C-212/20, *A. S.A.*, 66. punkts.

¹² Spriedums, 2019. gada 3. oktobris, C-621/17, *Kiss un CIB Bank*, 45. punkts.

¹³ Spriedums, 2019. gada 3. oktobris, C-621/17, *Kiss un CIB Bank*, 49. punkts.

¹⁴ Spriedums, 2019. gada 3. oktobris, C-621/17, *Kiss un CIB Bank*, 56. punkts.

preces u.c.), bet arī jāsaņem no patērētājiem atlīdzība tādā apmērā, kas tam nodrošinās pietiekami lielu peļņu. Tāpat ir saprotams, ka *Provident* ir jāpieņem, ka daļa no tās klientiem neatdos atpakaļ viņiem aizdotos līdzekļus, jo viņu finansiālie vai personiskie apstākļi liegs to darīt, kā arī ir iespējams, ka atsevišķi aizņēmēji rīkojas ļaunticīgi, kas faktiski liedz sabiedrībai atgūt naudu.

- 31 Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka, pat ņemot vērā visus šos faktus, nav attaisnojams, ka *Provident* iekasē atlīdzību tādā apmērā, kāds izriet no lietas materiālos esošajiem līgumiem.
- 32 Šajā ziņā tiesa ņem vērā to, ka maksas par Elastīgu atmaksas grafiku gadījumā, apmaiņā pret iespēju vairākas reizes atlikt aizdevuma maksājumus – tāpat diezgan nenozīmīgu ieguvumu –, patērētājam ir jāmaksā ļoti liela summa. Šajā ziņā ir īpaši svarīgi, ka aizņēmējam nav iespējas atteikties no šī pakalpojuma – jebkurš *Provident* piedāvātais aizdevums ietver pienākumu izmantot šo pakalpojumu un līdz ar to maksāt ievērojamu maksu. Šie apstākļi liek secināt, ka būtībā *Provident* ir paredzējusi attiecīgo pakalpojumu un maksu galvenokārt ar mērķi palielināt šīs sabiedrības ienākumus par katru aizdevuma līgumu, nevis lai piedāvātu aizņēmējiem lietderīgus pakalpojumus. Tādējādi elastīga atmaksas grafika pakalpojumam būtībā ir fiktīvs raksturs, un līguma noteikumu, kas reglamentē šo pakalpojumu, faktiskais mērķis ir attaisnot papildu maksu, kas iekasējama no patērētāja.
- 33 Savukārt, ja runa ir par komisijas maksu, apmaiņā pret to *Provident* nepiedāvā nevienu citu pakalpojumu kā vien aizdevuma piešķiršanu, līdz ar to komisijas maksa ir tikai aizdevējas peļņa, no vienas puses, un tikai aizņēmēja izdevumi, no otras puses. Tas pats secinājums attiecas uz tā saukto sagatavošanas maksu, jo tā nav saistīta ar neko citu kā vien kredīta piešķiršanu, savukārt izmaksas, kas saistītas ar paša līguma izsniegšanu patērētājam (printeru tintes, papīra izmaksas, uzņēmuma darbinieku iesaistīšana utt.) ir tik zemas, ka principā tās nav vērā ņemamas.
- 34 Aplūkojamo aizdevumu datu salīdzinājums liecina, ka *Provident* savu uzņēmējdarbību, šķiet, galvenokārt balsta uz zema apmēra aizdevumu piešķiršanu patērētājiem (no 4 000 PLN līdz 11 000 PLN) uz laikposmu no viena līdz diviem gadiem. Sabiedrības gūtā peļņa izriet no procentiem, bet galvenokārt no ļoti augstām komisijas maksām un citām maksām (galvenokārt par Elastīgu atmaksas grafiku). Lai gan šīs maksas atbilst Patēriņa kredītu likumā noteiktajam apmēram, tie rada ievērojamu slogu aizņēmējiem, parasti veidojot 70 % līdz 90 % no aizdevuma summas (tikai vienā gadījumā tās bija “tikai” 46 % no aizdevuma summas). Turklāt liela daļa *Provident* klientu ir vienas un tās pašas personas. Liela daļa cilvēku, kas ņem īstermiņa aizdevumus, ir patērētāji, kuriem ir problēmas ar savu finanšu pārvaldību, tādēļ viņi nevar pretendēt uz kredīta saņemšanu bankā un izmanto aizdevējīestāžu pakalpojumus, kuras piedāvā aizdevumus ar ļoti neizdevīgiem nosacījumiem. Šādu aizdevumu augsto izmaksu dēļ šie patērētāji nevar tos dzēst, un tādēļ, lai tos atmaksātu, tie ņem kārtējos aizdevumus, tādējādi nonākot parādu jūgā.

- 35 Piemēram, aizņēmējs, kurš ņem aizdevumu 5 000 PLN apmērā ar izmaksām, kas atbilst 90 % no aizdevuma summas, ir jāatmaksā kopējā summa 9 500 PLN apmērā. Ja patērētājam šādu līdzekļu nebūs un viņš ņems nākamo aizdevumu – šoreiz par summu 9 500 PLN, bet arī ar izmaksām, kas vienādas ar 90 % no aizdevuma summas, atmaksājamā summa jau būs 18 050 PLN. Ja šis cikls atkārtosies vairākas reizes, patērētājam būs jāatmaksā: par trešo aizdevumu – 34 295 PLN, par ceturto – 65 160 PLN, par piekto – 123 805 PLN, par sesto – 235 229 PLN un par septīto – 446 936 PLN, bet aizdevēja faktiskais ieguldījums (5 000 PLN) būs tikai 1 % no šī summas, un 99 % būs aizdevēja faktiskā peļņa.
- 36 No iepriekš minētajā piemēra skaidri izriet, ka pirmā aizdevuma ņemšana par salīdzinoši nelielu pamatsummu, bet ar ļoti neizdevīgiem nosacījumiem noveda pie tā, ka patērētājs nonāca parādu jūgā (turklāt parādi pieaug eksponenciāli), kas noved pie nespējas samaksāt savas saistības un ārkārtas gadījumos – pie visa īpašuma pazaudēšanas un nepieciešamības pasludināt personisko bankrotu. Problēma, kas saistīta ar nonākšanu parādu jūgā, ir tikusi pamanīta valsts tiesību aktos, kā rezultātā tika ieviesti noteikumi par maksimālo procentu likmi (Civilkodeksa 359. panta 2.¹ punkts), kas šobrīd ir 7,2 % gadā, kā arī ar procentiem nesaistīto kredīta izmaksu maksimālā summa (Patēriņa kredīta likuma 36.a panta 2. punkts), kas nedrīkst pārsniegt kopējo aizdevuma summu. Tomēr valsts un Savienības tiesību aktos nav noteikumu, kas izslēgtu iespēju sērijveidā izsniegt patērētājiem ļoti dārgus īstermiņa aizdevumus. Līdz ar to vienīgais risinājums, kas šķiet iespējams, lai novērstu patērētāju nonākšanu parādu jūgā, ir par negodīgiem atzīt tādu līgumu noteikumus, kuros ir paredzētas acīmredzami pārmērīgas maksas un komisijas maksas. Kaitējums patērētājam būtībā rodas nevis no tā, ka pārdevējs vai piegādātājs līguma daļu par aizdevuma izmaksām ir noformulējis nesaprotamā valodā vai nav izskaidrojis tā sekas, bet gan no tā, ka patērētājam tika noteikts pienākums segt pārmērīgi augstas izmaksas.
- 37 Ar **otro prejudiciālo jautājumu** iesniedzējtiesa jautā, vai priekšnosacījums par interesi celt prasību, lai apmierinātu prasību par līguma vai tā daļas atzīšanu par spēkā neesošu vai tādu, kas nerada tiesiskas sekas, nav pretrunā Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktam un efektivitātes principam. Problēma ir tāda, ka, ja patērētājs lūdz atzīt līgumu vai tā daļu par spēkā neesošu vai tādu, kas nerada tiesiskas sekas, un ir to pierādījis, bet nav pierādījis savu interesi celt prasību, valsts tiesai atbilstīgi Civilprocesa kodeksa 189. pantam būs jānoraida prasītāja prasība tikai un vienīgi intereses celt prasību neesamības dēļ.
- 38 Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 189. pantu priekšnosacījums, lai tiesa varētu apmierināt prasību par fakta konstatēšanu, ir interese celt prasību, kurai ir jāpastāv tiesas sēdes slēgšanas dienā (Civilprocesa kodeksa 316. panta 1. punkts). Intereses celt prasību jēdziens nav definēts valsts tiesību aktos, bet Polijas tiesu judikatūrā tas ir bijis vērtēts vairākkārt.
- 39 Tā, saskaņā ar *Sąd Najwyższy* [Augstākās tiesas] judikatūru interese celt prasību ir jāsaprot kā objektīva nepieciešamība aizsargāt tāda prasītāja tiesisko sfēru, kura tiesības ir tikušas vai var tikt apdraudētas, vai arī par to pastāvēšanu vai saturu ir

šaubas. Intereses celt prasību izvērtēšanai ir nepieciešami individualizēti, elastīgi kritēriji, ar kuriem ņem vērā Civilprocesa kodeksa 189. pantā norādītos prasības lietderīguma pamatus. Viens no nosacījumiem, kas tiek pārbaudīts, izvērtējot prasības izmantošanas lietderību, ir konstatējošā sprieduma ietekme uz prasītāja tiesisko situāciju. Par interesi celt prasību liecina iespēja šādā veidā galīgi izbeigt strīdu, savukārt par tās neesamību – iespēja iegūt pilnīgāku prasītāja tiesību aizsardzību, ceļot citu prasību.

- 40 Ņemot vērā, ka jēdziens “interese celt prasību” valsts tiesību aktos nav definēts, valsts tiesai katrā atsevišķā gadījumā ir jāizvērtē, vai prasītājam ir interese celt prasību. Tas nozīmē, ka var rasties situācijas, kurās jautājums par interesi celt prasību esamību ļoti līdzīgās vai pat identiskās lietās dažādās tiesās var tikt vērtēts atšķirīgi. Piemēram, līdzīgās lietās par patērētāju un *Provident* noslēgto līgumu atzīšanu par spēkā neesošiem vai tādiem, kas nerada tiesiskas sekas, atsevišķi *Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieście w Warszawie* [Varšavas centra rajona tiesas Varšavā] iztiesāšanas sastāvi ir atzinuši, ka patērētājiem ir interese celt prasību, savukārt citi šīs tiesas iztiesāšanas sastāvi ir secinājuši, ka interesi celt prasību nav, ar ko pamatoja šo prasību noraidīšanu. Svarīgi atzīmēt, ka visās augstāk minētajās lietās tiesas bija vienisprātis, ka atbildētājas sabiedrības līgumu noteikumi, kuros ir paredzēta komisijas maksa un maksa par Elastīgu atmaksas grafiku acīmredzami pārmērīgos apmēros, bija negodīgi. Tādējādi no šī apstākļa izriet, ka atšķirības viedokļos par to, vai prasītājam ir interese celt prasību, var pastāvēt pat vienā tiesā. Šis fakts var apdraudēt Direktīvas 93/13 mērķu sasniegšanu – jo pat tad, ja ar pārdevēju vai piegādātāju noslēgta līguma noteikumu negodīgais raksturs ir acīmredzams, patērētājam var būt šaubas par to, vai celt prasību par šo līguma noteikumu atzīšanu par spēkā neesošiem vai tādiem, kas nerada tiesiskas sekas, baidoties, ka tiesa var atzīt, ka tam nav interesi celt prasību un prasību noraidīt tikai šī iemesla dēļ, vienlaikus piespriežot patērētājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 41 Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka prasītāju interese celt prasību par fakta konstatēšanu nav tikusi pierādīta. Šajā ziņā prasītājas atsauca vienīgi uz nepieciešamību noteikt savu saistību apmēru, tāpat uz apstākļiem, kuriem, prasītāju ieskatā, ir tikai subjektīva nozīme, nevis uz objektīvu nepieciešamību atrisināt juridisku strīdu. Tomēr vispirms prasītājām ir citi tiesību aizsardzības līdzekļi, kas viņām ļauj īstenot šādas tiesības pilnīgāk nekā prasība par fakta konstatēšanu. Šajā ziņā nozīme ir tam, ka katra no prasītājām jau ir samaksājusi daļu no parādsaistībām par apstrīdētajām komisijas maksām un citām maksām, un tajā pašā laikā šo summu otra daļa nav samaksāta, un *Provident*, ceļot pretprasību, pieprasa, lai katra no prasītājām šo otro daļu samaksātu. Šādos apstākļos šo parādsaistību samaksāto daļu katra no prasītājām var prasīt, ceļot prasību par nepamatoti veiktā maksājuma atlīdzināšanu (Civilkodeksa 405. pants, skatīts kopsakarā ar 410. pantu) – tādējādi prasītājas var celt prasību, kas pārsniedz prasības par fakta konstatēšanu robežas. Savukārt, runājot par parādsaistību nesamaksāto daļu par maksām un komisijas maksām, par tām ir tikusi uzsākta tiesvedība, *Provident* ceļot pretprasību par samaksu, līdz ar to prasītājas (pretprasības atbildētājas) var atsaukties uz līguma noteikumu negodīgumu tieši

pretprasību ietvaros, un iesniedzējtiesas spriedums atrisinās strīdu starp pusēm šajā jautājumā.

- 42 **Trešais prejudiciālais jautājums** attiecas uz prejudiciālo jautājumu, ko *Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich* [Semjanovices Slonskes rajona tiesas] ir uzdevusi 2021. gada 10. novembra nolēmumā (lietas numurs Tiesā: C-717/21), kas attiecas uz iespēju par negodīgiem atzīt tādus līguma noteikumus, kuros ir noteikts, ka aizdevuma maksājumus ir iespējams atmaksāt tikai skaidrā naudā ar *Provident* darbinieka (“Konsultanta”) starpniecību Konsultanta iknedēļas vizīšu laikā aizņēmēja dzīvesvietā. Šis līguma noteikums standartā tiek ietverts *Provident* noslēgtajos līgumos, un tas ir iekļauts arī ar ZL un KU noslēgto līgumu 6.a punktā. Lai gan prasītājas nav apstrīdējušas šī noteikuma saturu, tomēr, īstenojot no Direktīvas 93/13 izrietošo pienākumu pārbaudīt, vai patērētāju līgumos nav neietverti negodīgi noteikumi, iesniedzējtiesa ir atzinusi, ka šie noteikumi ir atzīstami par negodīgiem.
- 43 Attiecībā uz iemesliem, kāpēc minētie līguma notikumi tika atzīti par negodīgiem, iesniedzējtiesa būtībā piekrīt *Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich* nostājai, ko tā ir paudusi 2021. gada 10. novembra nolēmumā. Tomēr iesniedzējtiesa vispirms uzskata, ka tas, ka tika paredzēta iespēja atmaksāt aizdevuma maksājumu tikai skaidrā naudā ar atbildētāja darbinieka starpniecību, neparedzot iespēju atmaksāt aizdevuma maksājumu ar bankas pārskaitījumu, bezskaidras naudas darījumu laikmetā, ir paredzēts tam, lai izdarītu uz patērētāju emocionālo spiedienu ar mērķi piespiest viņu laikus samaksāt savas saistības. Turklāt, lai gan šajos noteikumos ir definēti pušu galvenie maksājumi, tie nav formulēti vienkāršā, skaidri saprotamā valodā (Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkts). Aizdevuma līgumu 6.a punktā ir paredzēts, ka maksājumi ir jāmaksā *Provident* darbinieka vizīšu laikā patērētāja dzīvesvietā, taču tajā pašā laikā tajā nekādā veidā nav noteikts šo vizīšu ietvars, to ilgums, sabiedrības darbinieka pieļaujamās darbības patērētāja mājās utt. Turklāt, pēc iesniedzējtiesas domām, pārdevējam vai piegādātājam, kurš ir noteicis tik tālejošu iejaukšanos patērētāja privātajā dzīvē, būtu jāsniedz šim patērētājam atbilstošas norādes (brīdinājumi) par iespējamām bīstamajām sekām, kādas varētu rasties saistībā ar svešas personas apmeklējumu viņa mājā – it īpaši situācijā, kad šo personu nodarbina patērētāja kreditors. Analizējamajos līgumos šādi brīdinājumi nav ietverti. Tajā pašā laikā minētie noteikumi ir daļa no *Provident* iepriekš sagatavotā standarta līguma, un tādēļ par tiem nevarēja būt atsevišķas apspriešanās (Direktīva 93/13 3. panta 2. punkts).
- 44 Tomēr iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, kādas ir vēlākas sekas tam, ka minētie līguma noteikumi patērētājam nav saistoši gadījumā, ja tie tiktu atzīti par negodīgiem, it īpaši, vai aizdevuma līgums var turpināt pastāvēt pēc šo noteikumu izsvītrošanas no tā (Direktīva 93/13 6. panta 1. punkts) situācijā, kad par negodīgu tiktu atzīts aizdevuma līguma noteikums, kurā ir paredzēts vienīgais aizdevuma atmaksas veids. Atbilde uz šo jautājumu šķiet noraidoša, jo pēc 6.a punkta izsvītrošanas no šajā lietā analizētajiem aizdevuma līgumiem tajos nebūs ietverti noteikumi, kas paredzētu kārtību, kādā aizņēmējam ir jāatmaksā aizdevums. Tajā pašā laikā būtu nepieņemami secināt, ka šajā situācijā aizņēmējs vienkārši tiek

atbrīvots no pienākuma atmaksāt aizdevuma summu, jo pēc būtības tas nozīmētu aizdevuma līguma pārveidošanu par dāvinājuma līgumu, tātad pavisam cita veida līgumu, kuru puses neapšaubāmi negrasījās noslēgt.

- 45 Ņemot vērā iepriekš minēto, vienīgais veids, kā paturēt spēkā minētos aizdevuma līgumus, neskatoties uz to, ka to noteikumi, kas ietverti 6.a punktā, ir uzskatāmi par negodīgiem, būtu “papildināt” šo līgumu saturu, ļaujot patērētājam samaksāt līgumā paredzētās summas ar bankas pārskaitījumu. Tomēr šāds risinājums šķiet pretrunā Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam.
- 46 Tiesa vairākkārt ir norādījusi, ka negodīgs noteikums ir saistošs pilnībā, nevis tikai tiktāl, ciktāl tas ir negodīgs,¹⁵ un principā arī nav iespējams, ka tiesa groza negodīgā noteikuma saturu¹⁶, nedz arī interpretē šo noteikumu tādējādi, ka tiek mazināts tā negodīgais raksturs¹⁷. Savukārt tiesa var aizstāt negodīgu noteikumu ar dispozitīvu valsts tiesību normu, bet tikai tad, ja negodīga noteikuma atcelšana izraisa visa līguma spēkā neesamību, kas patērētājam radītu īpaši nelabvēlīgas sekas¹⁸.
- 47 Taču aplūkojamajās lietās šādas negatīvas ietekmes nav, jo, ja aizdevuma līgumi tiktu atzīti par spēkā neesošiem, patērētājam būtu jāatmaksā tikai aizdevumu pamatsummas ekvivalents bez procentiem, komisijas maksām, citām maksām vai jebkādam citām izmaksām. Šī iemesla dēļ, pēc iesniedzējtiesas domām, ņemot

¹⁵ Spriedumi: 2019. gada 26. marts, C-70/17 un C-179/17, *Abanca Corporación Bancaria un Bankia*, 64. punkts; 2021. gada 29. aprīlis, C-19/20, *Bank BPH*, 70., 80. punkts.

¹⁶ Spriedumi: 2012. gada 14. jūnijs, C-618/10, *Banco Español de Crédito*, 69.–73. punkts; 2013. gada 30. maijs, C-488/11, *Asbeek Brusse un de Man Garabito*, 57. un 58. punkts; 2014. gada 30. aprīlis, C-26/13, *Kásler un Káslerné Rábai*, 77.–79. punkts; 2015. gada 21. janvāris, C-482/13, C-484/13, C-485/13 un C-487/13, *Unicaja Banco un Caixabank*, 28., 31. un 32. punkts; 2016. gada 21. aprīlis, C-377/14, *Radlinger un Radlingerová*, 97. un 98. punkts; 2016. gada 21. decembris, C-154/15, C-307/15 un C-308/15, *Gutiérrez Naranjo*, 57., 60. punkts; 2018. gada 7. augusts, C-96/16 un C-94/17, *Banco Santander un Escobedo Cortés*, 73. punkts; 2018. gada 13. septembris, C-176/17, *Profi Credit Polska*, 41. punkts; 2019. gada 26. marts, C-70/17 un C-179/17, *Abanca Corporación Bancaria un Bankia*, 53. un 54. punkts; 2019. gada 7. novembris, no C-349/18 līdz C-351/18, *Kanyeba*, 67. punkts; 2020. gada 3. marts, C-125/18, *Gómez del Moral Guasch*, 59. un 60. punkts; 2020. gada 25. novembris, C-269/19, *Banca B.*, 30. un 31. punkts; 2021. gada 27. janvāris, C-229/19 un C-289/19, *Dexia Nederland*, 63. un 64. punkts; 2021. gada 29. aprīlis, C-19/20, *Bank BPH*, 67. un 68. punkts; 2021. gada 18. novembris, C-212/20, *A. S.A.*, 68., 69. un 71. punkts.

¹⁷ Tiesas spriedums, 2021. gada 18. novembris, C-212/20, *A. S.A.*, 79. punkts.

¹⁸ Spriedumi: 2014. gada 30. aprīlis, C-26/13, *Kásler un Káslerné Rábai*, 80.–85. punkts; 2015. gada 21. janvāris, C-482/13, C-484/13, C-485/13 un C-487/13, *Unicaja Banco un Caixabank*, 33. punkts; 2018. gada 7. augusts, C-96/16 un C-94/17, *Banco Santander un Escobedo Cortés*, 74. punkts; 2018. gada 20. septembris, C-51/17, *OTP Bank un OTP Faktoring*, 60. un 61. punkts; 2019. gada 14. marts, C-118/17, *Dunai*, 54. punkts; 2019. gada 26. marts, C-70/17 un C-179/17, *Abanca Corporación Bancaria un Bankia*, 56.–59., 64. punkts; 2019. gada 3. oktobris, C-260/18, *Dziubak*, 48., 49., 58. un 59. punkts; 2019. gada 7. novembris, no C-349/18 līdz C-351/18, *Kanyeba*, 70. punkts; 2020. gada 3. marts, C-125/18, *Gómez del Moral Guasch*, 61.–64. punkts; 2020. gada 25. novembris, C-269/19, *Banca B.*, 32.–34. punkts.

vērā Direktīvas 6. panta 1. punktu, tam, ka no aizdevuma līguma tiktu izsvīroti tādi noteikumi kā ZL un KU noslēgto līgumu 6.a punkts, ir jābūt tādām sekām, ka šie līgumi tiek uzskatīti par spēkā neesošiem pilnībā.

DARBA VERSIJA